

कलमें.

पान.

विभाग ४.

कार्यरिति.

१२.	अधिपत्र काढण्याचा अधिकार	५५३
१३.	कांहीं अधिकाऱ्यांना प्रवेश करण्याचा, झडती घेण्याचा व घरण्याचा अधिकार	५५३
१४.	ह्या अधिनियमाअन्वये असलेलीं कर्तव्ये पार पाडण्याच्या कामांत अधिकाऱ्यांना अडथळा करणाऱ्या इसमांस अटक करणे	५५७
१५.	झडत्या घेण्याची व अटक करण्याची पद्धत	५५७
१६.	अटक केलेल्या इसमांची व धरलेल्या पदार्थांची व्यवस्था	५५७
१७.	नांव व राहण्याचें ठिकाण सांगण्याचें नाकारणे	५५७
१८.	अधिनियमाखालील अपराधांचा तपास करण्याचा कांहीं अधिकाऱ्यांस अधिकार आहे	५५८
१९.	अधिनियमाखालील अपराध जामीन घेण्यास योग्य असणे	५५८
२०.	तपासांत धरलेले पदार्थ	५५८
२१.	अधिनियमाखालील अपराधांचा शोध लावण्याच्या कामीं ज्यांनीं मदत केली पाहिजे असे अधिकारी व इसम	५५९
२२.	अधिनियमाअन्वये काम करणाऱ्या अधिकाऱ्यांस मदत करण्याचें कामीं हयगय केल्याबद्दल शास्ति	५५९
२३.	त्रासदायक रीतीनें झडती घेणे किंवा अटक करणे याबद्दल शास्ति	५५९
२४.	क्षेत्राधिकार	५५९
२५.	अपराधांची दखल घेणे	५५९
२६.	जप्त केल्या जाण्यास पात्र असलेल्या वस्तु	५६०
२७.	जप्त करतांना अनुसरावयाची कार्यरिति	५६०

विभाग ५.

संकीर्ण.

२८.	अधिकार सोंपविणे	[...]	५६०
२९.	नियम करण्याचा अधिकार	५६०
३०.	संभावनापूर्वक काम करणाऱ्या इसमांस संरक्षण व दावे व खटले दाखल करण्याची मुदत	५६१
३१.	कांहीं अधिकारी लोकसेवक असणे	५६१

अनुसूचि.

सन १९३६ चा मुंबई अधिनियम क्रमांक २०.

[मुंबईचा अफू ओढण्याबाबत अधिनियम, १९३६.]

[७ डिसेंबर १९३६.]

ह्या अधिनियमांत पुढील आदेश व अधिनियम यांअन्वये अनुकूलन, रूपभेद व सुधारणा करण्यांत आल्या आहेत :—

भारतीय विधि अनुकूलन परिषद आदेश.

सन १९४५चा मुंबई अधिनियम १७.

सन १९४९चा मुंबई अधिनियम ४३.

विधि अनुकूलन आदेश, १९५०.

मुंबई इलाख्यांत अफू ओढण्याच्या चालीवर नियंत्रण ठेवण्याबाबत आणि अशा रीतीने अफू ओढण्यासाठीं इसमांनीं एकत्र जमण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत अधिनियम.

ज्याअर्थी, यांत यापुढें सांगितलेल्या रीतीने मुंबई इलाख्यांत अफू ओढण्याच्या चालीवर नियंत्रण ठेवणें व अशा रीतीने अफू ओढण्यासाठीं इसमांनीं एकत्र जमण्यास प्रतिबंध करणें इष्ट आहे ; आणि ज्याअर्थी, प्रस्तुत अधिनियम संमत करण्यासाठीं भारत शासन अधिनियम, कलम ८०-अ, घोट-कलम (३) अन्वये आवश्यक असलेली गव्हर्नर-जनरल यांची पूर्व मंजूरी व तसेंच उक्त अधिनियमाचें कलम ८०-क अन्वये आवश्यक असलेली गव्हर्नर यांची पूर्व मंजूरी मिळविण्यांत आली आहे ; त्याअर्थी, याअन्वये पुढीलप्रमाणें अधिनियम करण्यांत आला आहे :—

विभाग १.

प्रारंभिक.

१. (१) ह्या अधिनियमास मुंबईचा अफू ओढण्याबाबत अधिनियम, १९३६ असें म्हणावें. लघुसंज्ञा, व्याप्ति व सुरवात.

(२) तो सबंध मुंबई इलाख्यास लागू आहे.

(३) हें कलम ताबडतोब अंमलांत येईल. राज्य सरकारास, राजपत्रांत प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचनेद्वारे, अशा अधिसूचनेत नसण्यांत येईल त्या तारखेस ह्या अधिनियमाचे बाकीचे उपबंध अंमलांत येतील असा निदेश देण्याचा अधिकार आहे.

२. विषयांत किंवा संदर्भात एतद्विरुद्ध कांहीं नसल्यास, ह्या अधिनियमांत—

व्याख्या.

(१) "कलेक्टर" या संज्ञेत, ह्या अधिनियमाअन्वये कलेक्टरचे अधिकार चालविण्यासाठीं व कर्तव्ये बजावण्यासाठीं कलम ३ अन्वये नेमलेल्या अधिकाऱ्याचा समावेश होतो ;

(२) "कमिशनर" म्हणजे उत्पादनशुल्क कमिशनर ;

(३) "योग्य रीतीने अधिकार दिलेला" या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, राज्य सरकारने सामान्य किंवा विशेष आदेशाद्वारे योग्य रीतीने अधिकार दिलेला असा समजावा ;

(४) "धूसरपानाचें साधन" या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, अफू ओढण्यासाठीं उपयोगांत आणलेली कोणतीहि वस्तु असा समजावा ;

(५) "अफू" या संज्ञेचा अफू अधिनियम, १८७८ यांत जो अर्थ दिलेला आहे तोच अर्थ आहे व तींत चंडोल, मादत, अफूचा गाळ (ओपियम ड्रॉस) किंवा अफू ओढण्याच्या चिलमींतून काढलेली खरवड आणि अफू ओढण्यासाठी ज्याचा उपयोग होईल असा अफूचा वनविलेला इतर प्रत्येक पदार्थ किंवा मिश्रण यांचा समावेश होतो ;

(६) "जागा" या संज्ञेत घर, इमारत, दुकान, झोंपडी, तंबू, नाव किंवा जलयान व त्याचा कोणताहि भाग यांचा समावेश होतो ; आणि

(७) "तयार केलेली अफू" या शब्दप्रयोगाचा अर्थ, ओढण्यास सुयोग्य अशा सत्त्वांत अफूचे रूपांतर करण्यासाठी योजिलेल्या अनेक प्रयोगांनंतर अफूपासून काढलेला कोणताहि अफूचा पदार्थ आणि अफूचा गाळ (ड्रॉस) किंवा अफू ओढल्यानंतर शिल्लक राहिलेला इतर पदार्थ असा समजावा.

विभाग २.

प्रतिषेध व नियंत्रण.

खास
कलेक्टरांची
नेमणूक.

२. राज्य सरकारास, राजपत्रांत प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचनेद्वारे, असे अधिकार चालवितांना व अशीं कर्तव्ये बजावतांना अशा इसमावर कमिशनर व राज्य सरकार यांच्या नियंत्रणाशिवाय राज्य सरकार वेळोवेळीं निदिष्ट करील असें आणखी नियंत्रणातील कोणत्याहि जिल्ह्यांत किंवा क्षेत्रांत ह्या अधिनियमाअन्वये कलेक्टरला दिलेले सर्व किंवा कोणतेहि अधिकार चालविण्यासाठी आणि त्याजकडे सोंपविलेलीं सर्व किंवा कोणतींहि कर्तव्ये बजावण्यासाठी, जमीन महमुलाच्या कलेक्टराव्यतिरिक्त इतर कोणत्याहि इसमास नेमण्याचा अधिकार आहे.

अफू
ओढणारी
मंडळी.

४. जेव्हां दोन किंवा अधिक इसमांच्या मंडळींतील इसमांचा सामान्य हेतु अफू ओढणे किंवा ओढण्यासाठी अफू तयार करणे हा असेल तेव्हां, अशा मंडळीस अफू ओढणारी मंडळी असें म्हणावें.

स्पष्टीकरण १.—जी मंडळी जमली तेव्हां अफू ओढणारी मंडळी नसेल ती नंतर तशी मंडळी होऊ शकेल.

स्पष्टीकरण २.—एखादा मनुष्य व त्याची पत्नी, जरी त्यांचा सामान्य हेतु अफू ओढणे अगर ओढण्यासाठी अफू तयार करणे हा असला तरी, ह्या कलमाच्या अर्थानुसार ती अफू ओढणारी मंडळी आहे असें समजतां कासा नये.

अफू
ओढणाऱ्या
मंडळींतील
इसम.

५. ज्या गोष्टींमुळे एकादी मंडळी अफू ओढणारी मंडळी ठरते त्या गोष्टी साहीत असतां जो कोणी इसम तशा मंडळींत जाणूनबुजून सामील होईल किंवा तींत राहण्याचें चालू ठेवील तो, त्या मंडळींतील इसम आहे असें समजावें.

अफू व अफू
ओढण्याचें
कोणतेहि
साधन
यांच्या
अस्तित्वावरून
काढावयाचें
नु मान.

६. जेथें दोन किंवा अधिक इसम जमले असतील अशा कोणत्याहि जागेंत कोणतीहि अफू किंवा तयार केलेली अफू आणि अफू ओढण्याचें कोणतेहि साधन किंवा अफू तयार करण्याकरितां उप-योगांत आणलें जाणारें कोणतेहि उपकरण या वस्तु असल्या तर, ती गोष्ट अशा मंडळींतील प्रत्येक इसम अफू ओढण्यासाठी किंवा ओढण्याकरितां अफू तयार करण्यासाठी अशा जागेंत हजर आहे असें अनुमान काढण्यास पुरेशी आहे असें मानलें जाईल.

विभाग ३.

अपराध व शास्ति.

७. जो कोणी इसल अफू ओढणाच्या मंडळींतील असेल तो, दोषी ठरविण्यांत आला असता, अफू दोहोंपैकी कोणत्याहि एका प्रकारच्या पराकाष्ठा एक सहिना मुदतीच्या कडेच्या शिक्षेस पात्र होईल किंवा ओढणाच्या मंडळीतील इसम असण्याबद्दल शास्ति.

८. जो कोणताहि इसल,—

(अ) अफू ओढणाच्या मंडळीसाठीं कोणताहि जागा सुरु करील किंवा ठेवील किंवा उपयोगांत आणील किंवा वर सांगितलेल्या कारणासाठीं उपयोगांत आणलेल्या किंवा ठेवलेल्या कोणत्याहि जागेत व्यवहार चालविण्यांत कोणत्याहि रीतीने मदत करील, अथवा

(ब) कोणत्याहि जागेचा सालक किंवा भोगवटा करणारा किंवा उपयोग करणारा किंवा तिच्यावर देखरेख ठेवणारा किंवा तिची व्यवस्था पहाणारा किंवा तिच्यावर नियंत्रण ठेवणारा असून अफू ओढणाच्या मंडळीसाठीं ती जागा सुरु करण्यास, ठेवण्यास किंवा उपयोगांत आणण्यास जाणूनबुजून परवानगी देईल, ठेवण्याबद्दल किंवा ती ताब्यांत ठेवण्याबद्दल शास्ति.

त्यास, दोषी ठरविण्यांत आले असता, दोहोंपैकी कोणत्याहि प्रकारच्या पराकाष्ठा सहा सहिने मुदतीच्या कडेची शिक्षा होईल किंवा पराकाष्ठा रु. १,००० वंडाची शिक्षा होईल किंवा या दोन्ही शिक्षा होतील.

(२) तद्विरुद्ध सिद्ध करण्यांत येईपर्यंत, पोट-कलम (१); कंडिका (ब) मध्ये उल्लेख केलेली जागा सुरु करण्याच्या किंवा ती ठेवणाच्या किंवा उपयोगांत आणणाच्या इसमानें केलेला अपराध हा, उक्त कंडिका (ब) खालील अपराध केल्याचा आरोप ठेवण्यांत आलेल्या इसमाच्या प्रत्यक्ष कबजांत असलेल्या जागेत घडला असें सिद्ध झाले तर, अशा आरोपित इसमानें असा अपराध केला आहे असें गृहीत धरण्यांत येईल.

९. जो कोणी, कोणत्याहि जागेचा सालक असून व अशी जागा, सग ती त्याच्या प्रत्यक्ष कबजांत अशा मंडळी- असो वा नसो, अफू ओढणाच्या मंडळीसाठीं उपयोगांत आणली जात आहे किंवा जाण्याच्या वेतांत साठीं आहे ही गोष्ट त्यास माहीत असून किंवा तसा सकारण त्याचा समज असून त्यासंबंधींची खबर शक्य जागेचा तितक्या लवकर जातीने किंवा आपल्या अभिकर्त्यांमार्फत किंवा सेवकामार्फत कलेक्टरला किंवा उपयोग अगदीं नजीकचे पोलीस ठाणे स्वाधीन असलेल्या अधिकाऱ्यास किंवा ह्या अधिनियमाअन्वये करण्यांत शिक्षापात्र असलेल्या अपराधांची चौकशी करण्यास ह्या अधिनियमाअन्वये अधिकृत केलेल्या अधि- येत असल्या- काऱ्यास देण्यांत कसूर करील तो, दोषी ठरविण्यांत आला असता, पराकाष्ठा रु. ५०० वंडाच्या विषयी खबर देण्यांत शस्ति.

१०. जो कोणताहि इसल कलम ७, कलम ८ किंवा कलम ९ खालील अपराधाबद्दल दोषी नंतरच्या ठरविण्यांत आल्यावर, उक्त कलमांपैकी कोणत्याहि कलमाखालील अपराधाबद्दल पुन्हा दोषी ठरेल अपराधाबद्दल तो, अशा नंतरच्या कोणत्याहि अपराधाबद्दल, पहिल्याने दोषी ठरविण्यांत आल्यावर त्यास जी शास्ति. शिक्षा देण्यांत आली असेल त्या शिक्षेच्या दुपटीहून अधिक नाही अशा बाढविलेल्या शिक्षेस पात्र

अपराध न
करण्याबद्दल
मुचलका.

११. (१) जेव्हा कोणत्याही इसमास ह्या विभागाअन्वये शिक्षापात्र असलेल्या अपराधाबद्दल दोषी ठरविण्यांत आले असेल आणि त्यास दोषी ठरविणाऱ्या न्यायालयाचे असे मत असेल की, अशा इसमानें ह्या विभागाअन्वये शिक्षापात्र असलेले अपराध आपण करणार नाही याबद्दल मुचलका करून देणे आवश्यक आहे तेव्हा, अशा न्यायालयास, अशा इसमास शिक्षा देतेवेळीं, न्यायालयास ठरविणे योग्य वाटेल अशा तीन वर्षांहून अधिक नसलेल्या मुदतींत, असे अपराध न करण्याबद्दल त्याच्या प्राप्तीच्या साधनांच्या प्रमाणांत असेल अशा रकमेचा, मुचलका जामिनांनिशी किंवा जामिनांवांचून, करून देण्याविषयी आदेश देण्याचा अधिकार आहे.

(२) असा मुचलका ह्या अधिनियमास जोडलेल्या अनुसूचीत असलेल्या नमुन्याप्रमाणे असणाऱ्या पाहिजे व इंड प्रक्रिया संहिता, १८९८ हिचे उपबंध जेथवर लागू असतील तेथवर अशा मुचलकायाशी संबंध असलेल्या सर्व बाबतीस, जणू असा मुचलका उक्त संहितेचे कलम १०६ अन्वये दिलेल्या आदेशाद्वारे शांतता राखण्यासाठी करून दिलेला मुचलका आहे असे समजून, लागू होतील.

(३) जर अपिलांत किंवा अन्यथा दोषसिद्धि रद्द करण्यांत आली तर, अशा रीतीने करून दिलेला मुचलका निरर्थक होईल.

(४) अपील न्यायालयास किंवा फेरतपासणी करण्याचा आपला अधिकार चालवितांना उच्च न्यायालयास देखील ह्या कलमाअन्वये आदेश देण्याचा अधिकार असेल.

विभाग ४.

कार्यरीति.

अधिपत्र
काढण्याचा
अधिकार.

१२. कनिश्चनरास, कलेक्टरास किंवा योग्य रीतीने अधिकार दिलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्यास किंवा ह्या अधिनियमाखालील अपराधांची दखल घेण्यास कलम २४ अन्वये अधिकृत केलेल्या फौजदारी न्यायाधिकाऱ्यास, ह्या अधिनियमाखालील अपराध ज्याने केला आहे असे त्यास सकारण वाटत असेल अशा कोणत्याही इसमास अटक करण्यासाठी अधिपत्र काढण्याचा अधिकार आहे किंवा ज्या कोणत्याही जागेंत ह्या अधिनियमाखालील अपराध करण्यांत आलेला आहे किंवा केला जात आहे अगर केला जाण्याचा संभव आहे अथवा अफू, अफू ओढण्याचे साधन किंवा अफू तयार करण्याकरिता उपयोगांत आणलेले कोणतेही उपकरण ज्या जागेंत ठेवण्यांत किंवा लपविण्यांत आलेले आहे असे त्यास सकारण वाटत असेल त्या जागेची दिवसा किंवा रात्री झडती घेण्यासाठी अधिपत्र काढण्याचा अधिकार आहे.

काहीं
अधिकाऱ्यांना
प्रवेश
करण्याचा,
झडती
घेण्याचा
व धरण्याचा
अधिकार.

१३. विभाग ३ खालील एखादा अपराध कोणत्याही जागेंत करण्यांत आलेला आहे, केला जात आहे किंवा केला जाण्याचा संभव आहे असा कनिश्चनराचा, कलेक्टराचा किंवा योग्य रीतीने अधिकृत केलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्याचा सकारण समज झाला असेल तर, त्यास—

(अ) ज्या इसमाची सवत घेणे त्यास आवश्यक वाटेल त्या इसमासह दिवसा अगर रात्री अशा जागेंत प्रवेश करण्याचा अधिकार आहे ;

(ब) ज्या जागेंत कोणतीही अफू किंवा अफू ओढण्याचे साधन किंवा अफू तयार करण्यासाठी उपयोगांत आणलेले कोणतेही उपकरण ठेवलेले अगर लपविलेले आहे असा त्याचा सकारण समज असेल अशा कोणत्याही जागेची झडती घेण्याचा अधिकार आहे ;

(क) अशा जागेंत आढळलेल्या कोणत्याही इसमास किंवा ज्याने विभाग ३ खालील शिक्षापात्र असलेला अपराध केला आहे असा त्याचा सकारण समज असेल अशा कोणत्याही इसमास अटकावून ठेवण्याचा व त्याची झडती घेण्याचा आणि त्यास योग्य वाटल्यास अशा इसमास अटक करण्याचा अधिकार आहे ; आणि

(ड) अशा जागेंत किंवा अशा इसमाच्या अंगावर किंवा त्याच्या जवळपास सापडलेलीं सर्व अफू व अफू ओढण्याची साधने आणि अफू तयार करण्याच्या कामी उपयोगांत आणलेलीं कोणतीही उपकरणे हीं धरण्याचा अधिकार आहे.

१४. कनिश्चनर, कलेक्टर किंवा योग्य रीतीने अधिकार दिलेला कोणताहि अधिकारी यास ह्या अधिनियमाअन्वये असलेले त्याचे कर्तव्य पार पाडण्याचे कामी अडथळा करणाऱ्या कोणत्याही इसमाला किंवा ह्या अधिनियमाअन्वये वैधरीत्या अभिरक्षेत अटकावून ठेवलेल्या इसमाला, तो अशा अभिरक्षेतून पळून गेला असेल अगर त्याने पळून जाण्याचा प्रयत्न केला असेल तेव्हा, फौजदारी न्यायाधिकाऱ्याच्या आदेशावाचून व अधिपत्रावाचून अटक करण्याचा अधिकार आहे.

ह्या अधिनियमाअन्वये असलेली कर्तव्ये पार पाडण्याच्या कामांत अधिकाऱ्यांना अडथळा करणाऱ्या इसमांस अटक करणे.:

१५. (१) वंड प्रक्रिया संहिता, १८९८ हिचे उपबंध, ते ह्या अधिनियमाच्या उपबंधांशी विसंगत नसतील तेथवर, ह्या अधिनियमाअन्वये काढलेल्या सर्व अधिपत्रांच्या बाबतींत व तसेच अटक करण्याच्या व झडत्या घेण्याच्या बाबतींत लागू असतील.

झडत्या घेण्याची व अटक करण्याची पद्धत.

(२) अशीं सर्व अधिपत्रे पोलीस अधिकाऱ्याने किंवा याबाबत योग्य रीतीने अधिकार दिलेल्या उत्पादन शुल्क विभागाच्या अधिकाऱ्याने किंवा अधिपत्र काढणाऱ्या अधिकाऱ्यास योग्य वाटल्यास कोणत्याहि इतर इसमाने बजावली पाहिजेत:

परंतु, झडतीच्या वेळीं स्थानिक साक्षीदार गैरहजर असले व ते कां गैरहजर होते याबद्दल न्यायालयाची खात्री होईल अशा रीतीने खुलासा करण्यांत आला, तर अशी झडती अवैध, सर्वोष किंवा नियमबाह्य आहे असे समजतां काढा नये.

१६. (१) कलम १२ अन्वये काढलेल्या अधिपत्राअन्वये अटक केलेला प्रत्येक इसम व धरलेला प्रत्येक पदार्थ हे, ज्याने अधिपत्र काढले त्या प्राधिकऱ्याकडे विलंब न लावता, पाठविण्यांत आले पाहिजेत, आणि कलम १३ किंवा कलम १४ अन्वये अटक केलेला प्रत्येक इसम व धरलेला प्रत्येक पदार्थ हे—

अटक केलेल्या इसमाची व धरलेल्या पदार्थाची व्यवस्था.

(अ) कलम १८ अन्वये योग्य रीतीने अधिकार दिलेल्या अगदीं नजीकच्या अधिकाऱ्याकडे अथवा

(ब) (१) बृहन्मुंबईत, मुंबई शहर पोलीस अधिनियम, १९०२ याच्या अर्थानुसार विभाग स्वाधीन असलेल्या अगदीं नजीकच्या अधिकाऱ्याकडे; आणि

(२) इतर ठिकाणी, वंड प्रक्रिया संहिता, १८९८ हिच्या अर्थानुसार अगदीं नजीकचे पोलीस ठाणे स्वाधीन असलेल्या अधिकाऱ्याकडे,

विलंब न लावतां पाठविण्यांत आले पाहिजेत.

(२) ह्या कलमाअन्वये ज्या प्राधिकऱ्याकडे किंवा अधिकाऱ्याकडे कोणताहि इसम किंवा पदार्थ पाठविण्यांत येईल त्याने वाक्य असिल तितक्या त्वरेने अशा इसमाची किंवा पदार्थाची विधीनुसार व्यवस्था लावण्यासाठी आवश्यक असेल अशी उपाययोजना केली पाहिजे.

१७. (१) राज्य सरकार सालान्य किंवा विशेष आदेशाद्वारे याबाबत निर्दिष्ट करील अशा दर्जाच्या कोणत्याहि अधिकाऱ्यासमक्ष, जेव्हा कोणताहि इसम ह्या अधिनियमाखालील अपराध करील किंवा त्याच्यावर असा अपराध केल्याचा आरोप ठेवण्यांत येईल आणि तो अशा अधिकाऱ्याने विचारले असता आपले नांव व राहण्याचे ठिकाण सांगण्याचे नाकारील किंवा जें नांव व राहण्याचे ठिकाण खोटे आहे असे मानण्यास त्या अधिकाऱ्यास कारण असेल असे नांव व राहण्याचे ठिकाण सांगेल तेव्हा, त्याचे नांव व राहण्याचे ठिकाण बोधून काढण्यासाठी त्यास अटक करण्याचा अशा अधिकाऱ्यास अधिकार आहे.

नांव व राहण्याचे ठिकाण सांगण्याचे नाकारणे.

(२) अशा इसमाचे खरे नांव व राहण्याचे ठिकाण शोधून काढल्यानंतर ज्या ज्या वेळीं तसें फर्माविण्यांत येईल त्या त्या वेळीं त्यानें फौजदारी न्यायाधिकाऱ्यापुढे हजर राहण्याबद्दल जाभितानिशीं किंवा जाभितानाचून मुचलका लिहून दिला तर, त्यास सोडून देण्यांत आले पाहिजे :

परंतु, जर असा इसम भारताचा रहिवासी नसेल तर, अशा मुचलक्यास भारतांत राहणारे एक किंवा एकाहून अधिक इसम जाभीत राहिले पाहिजेत.

(३) अशा इसमास अटक केल्यापासून चौबीस तासांच्या आंत त्याचे खरे नांव व राहण्याचे ठिकाण शोधून काढण्यांत आले नाही किंवा तो मुचलका लिहून देण्यांत कसूर करील किंवा तसें फर्माविण्यांत आले असतां पुरेसे जाभीत देण्यांत कसूर करील तर, त्याला क्षेत्राधिकार असलेल्या अगदी नजीकच्या फौजदारी न्यायाधिकाऱ्याकडे पाठविण्यांत आले पाहिजे.

अधिनियमा-
खालील
अपराधांचा
तपास
करण्याचा
कांहीं
अधिकाऱ्यांस
अधिकार
आहे.

१८. (१) कमिशनरस, कलेक्टरस व योग्य रीतीने अधिकार दिलेल्या अधिकाऱ्यास, ज्या क्षेत्रासाठीं त्यास नेण्यांत आले असेल त्या क्षेत्राच्या हद्दींत, ह्या अधिनियमाअन्वये शिक्षापात्र असलेल्या सर्व अपराधांचा तपास करण्याचा अधिकार आहे.

(२) अशा प्रत्येक अधिकाऱ्यानें अशा तपासाचे काम चालवितांना, दंड प्रक्रिया संहिता, १८९८ अन्वये संज्ञेय अपराधांचा तपास करण्यासंबंधीं पोलीस ठाणे स्वाधीन असणाऱ्या अधिकाऱ्यास जे अधिकार दिलेले आहेत ते अधिकार चालविले पाहिजेत :

परंतु—

(अ) आरोपित इसमाला फौजदारी न्यायाधिकाऱ्याकडे पाठविणे न्याय्य होईल इतका पुरेसा पुरावा नाही किंवा संशय घेण्यास वाजवी कारण नाही असे किंवा अटक केलेल्या इसमास ताकीद देऊन सोडून देण्यांत यावे असे अशा अधिकाऱ्याचे मत झाले तर, अशा अधिकाऱ्यानें, फौजदारी न्यायाधिकाऱ्यापुढे अशा इसमास हजर राहण्याविषयीं जर व जेव्हां फर्माविण्यांत येईल तर व तेव्हां त्याप्रमाणे हजर राहण्यासाठीं त्यानें जाभितानिशीं किंवा जाभितानाचून मुचलका लिहून दिल्यानंतर, त्यास सोडून दिले पाहिजे आणि अशा अधिकाऱ्यानें प्रकरणाचे संपूर्ण प्रतिवृत्त आपल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडे, कोणी असल्यास, पाठविले पाहिजे व अशा प्रतिवृत्तावर त्यास जो आदेश दिला जाईल त्याप्रमाणे वागले पाहिजे.

(ब) कमिशनर व कलेक्टर यांन्वयतिरिक्त अशा अधिकाऱ्यांचे अधिकार, राज्य सरकार ठरविले अशा आणखी फेरफारांस व निर्बंधांस अधीन असतील.

अधिनियमा-
खालील
अपराध
जाभीत
घेण्यास
योग्य असणें.

१९. (१) ह्या अधिनियमाअन्वये शिक्षापात्र असलेले सर्व अपराध जाभीत घेण्यास योग्य असतील.

(२) ह्या अधिनियमाअन्वये शिक्षापात्र असलेल्या अपराधाचा तपास करण्यास कलम १८ अन्वये अधिकृत केलेल्या कोणत्याहि अधिकाऱ्यास, ह्या अधिनियमाअन्वये शिक्षापात्र असलेल्या अपराधाबद्दल अधिपत्रावाचून अटक केलेल्या कोणत्याहि इसमास दंड प्रक्रिया संहिता, १८९८ च्या उपबंधानुसार जाभितानावर सोडण्याचा अधिकार असेल.

तपासांत
धरलेले
पदार्थ.

२०. जेव्हां कलम १८ अन्वये दिलेले अधिकार चालविणाऱ्या कोणत्याहि अधिकाऱ्यानें कोणताहि पदार्थ धरला असेल तेव्हां, अशा अधिकाऱ्यानें, आवश्यक असेल अशी चौकशी केल्यानंतर—

(अ) जर असा पदार्थ अटक केलेल्या कोणत्याहि इसमावरील खटल्यांत पुरावा म्हणून आवश्यक आहे असें दिसून येईल तर, असा पदार्थ, अशा इसमास ज्या फौजदारी न्यायाधिकाऱ्याकडे पाठविण्यांत आले असेल किंवा त्यानें हजर राहण्याबाबत ज्याच्यापुढे जाभीत घेण्यांत आला असेल त्या फौजदारी न्यायाधिकाऱ्याकडे पाठविला पाहिजे ;

(ब) जर असा पदार्थ जप्त केला जाण्यास पात्र आहे परंतु वर सांगितल्याप्रमाणे पुरावा म्हणून त्याची आवश्यकता नाही असें दिसून येईल तर, असा पदार्थ, तो धरल्याच्या तपशिलाच्या प्रतिवृत्तासह, आपल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्याकडे, कोणी असल्यास, पाठविला पाहिजे ;

(क) जर कोणताहि अपराध घडल्याचें दिसून आलें नाहीं तर, असा पदार्थ, ज्याच्या कब-जांतून तो घेण्यांत आला होता त्या इसमास परत दिला पाहिजे व आयल्या वरिष्ठ अधिकाऱ्या-कडे, कोणी असल्यास, त्याप्रमाणें कळविलें पाहिजे.

२१. सर्व प्राथ-अधिकारी, सरकारला उपयुक्त असलेले सर्व प्राप्तसेवक आणि पोलीस, जंगल, सीमाशुल्क व लवण महसूल या विभागांचे सर्व अधिकारी व मुंबईच्या पोर्ट ट्रस्टच्या नोकरींत असलेले सर्व इसम हे—

(अ) ह्या अधिनियमाखालील जो कोणताहि अपराध करण्यांत आला असेल व तसेंच जो कोणताहि अपराध करणाऱ्याचा इरादा किंवा तयारी असेल व ज्याविषयी त्यास माहिती मिळाली असेल अशा अपराधाची खबर, कलम १२ किंवा कलम १३ किंवा कलम १८ यांत सांगितलेल्या अधिकाऱ्यांपैकी कोणत्याहि अधिकाऱ्यास ताबडतोब देण्यास बांधलेले असतील ;

(ब) जो अपराध केला जाण्याच्या बेतांत आहे असें त्यास माहित असेल किंवा तसा त्याचा स्फूर्त सवज असेल असा कोणताहि अपराध करण्यास प्रतिबंध करण्यासाठीं त्यास शक्य असतील असे सर्व बाजवी उपाय करण्यास बांधलेले असतील ; तसेंच

(क) ह्या अधिनियमाचे उपबंध अंमलांत आणण्याचें कामीं अशा अधिकाऱ्यास मदत करण्यास बांधलेले असतील.

२२. मागील कलमांत सांगितलेला जो कोणताहि अधिकारी किंवा इसम वध सववीवांचून, कलम १२ किंवा कलम १३ किंवा कलम १८ अन्वये सांगितलेल्या अधिकाऱ्यांपैकी कोणत्याहि अधिकाऱ्यास मागील कलमाअन्वये आवश्यक असलेल्या रीतीनें खबर देण्यांत किंवा प्रतिबंधक उपाय योजण्यांत किंवा मदत करण्यांत हयगय करील किंवा तसें करण्याचें नाकारील तो, दोषी ठरविण्यांत आला असतां, पराकाष्ठा रु. ५०० दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

२३. ह्या अधिनियमाअन्वये अधिकार दिलेला जो कोणताहि अधिकारी,—

(अ) संशय घेण्यास बाजवी कारण नसतांना, कोणत्याहि जागेंत प्रवेश करील किंवा तिची झडती घेईल किंवा घेवतील, अथवा

(ब) ह्या अधिनियमाअन्वये जप्त केला जाण्यास पात्र असलेला कोणताहि पदार्थ धरण्याचा किंवा त्याच्या संबंधांत झडती घेण्याचा बहाणा करून कोणत्याहि इसमाची मालमत्ता त्रासदायक रीतीनें व विनाकारण धरील, अथवा

(क) कोणत्याहि इसमास त्रासदायक रीतीनें व विनाकारण अटकावून ठेवेल, त्याची झडती घेईल किंवा त्यास अटक करील तो, दोषी ठरविण्यांत आला असतां, पराकाष्ठा रु. ५०० दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

२४. प्रेसिडेन्सी फौजदारी न्यायाधीश किंवा पहिल्या वर्गाचा फौजदारी न्यायाधीश किंवा याबाबत क्षेत्राधिकार योग्य रीतीनें अधिकार दिलेला दुसऱ्या वर्गाचा फौजदारी न्यायाधीश यांम्यतिरिक्त इतर कोणत्याहि फौजदारी न्यायाधीशांन ह्या अधिनियमाखालील कोणत्याहि अपराधाची दखल घेतां कामा नये.

२५. कोणत्याहि फौजदारी न्यायाधीशांन—

(अ) कनिश्चर किंवा कलेक्टर किंवा कलम १२ अन्वये योग्य रीतीनें अधिकार दिलेला अपराधांची कोणत्याहि इतर अधिकारी किंवा पोलीस अधिकारी याजकडून तक्रार किंवा खबर आल्याखेरीज, दखल घेणें अथवा

(ब) त्यास स्वतःस माहीत असल्याखेरीज किंवा स्वतःस संशय आल्याखेरीज, ह्या अधिनियमाअन्वये शिक्षापात्र असलेल्या कोणत्याहि अपराधाची दखल घेतां कामा नये.

जप्त केल्या जाण्यास

२६. जेव्हां जेव्हां ह्या अधिनियमाखालील कोणताहि अपराध करण्यांत आला असेल तेव्हां तेव्हां, एखाद्या जागेत सांपडलेली किंवा अफू ओढणाऱ्या मंडळींतील इसमाजवळ सांपडलेली सर्व अफू, तयार केलेली अफू, अफू ओढण्याची साधने व अफू तयार करण्यासाठीं वापरण्यांत आलेलीं उपकरणे हीं, तीं वाहून नेण्यासाठीं वापरलेलीं पात्रे, बारदाने, वेष्टने, जनावरे, गाड्या, जलयाने किंवा वाहतुकीचीं इतर साधनें यांसह, जप्त केलीं जाण्यास पात्र असतील.

असलेल्या वस्तु.

जप्त करतांना अनुसरावयाची कार्यरीति.

२७. (१) ह्या अधिनियमाखालील अपराधाचा इन्साफ जालू असतांना, सग त्यांत आरोपी इसमास दोषी ठरविण्यांत आले असो अथवा निर्दोषी ठरविण्यांत आले असो, न्यायालयानें, ह्या अधिनियमाअन्वये धरलेला कोणताहि पदार्थ सांगील कलमाअन्वये जप्त केला जाण्यास पात्र आहे किंवा कसें याबाबत निर्णय केला पाहिजे व जर तो पदार्थ अशा रीतीनें जप्त केला जाण्यास पात्र आहे असा त्यानें निर्णय दिला तर, त्याप्रमाणें तो जप्त करण्याविषयीं आदेश देण्याचा त्यास अधिकार आहे.

(२) जेव्हां ह्या अधिनियमाअन्वये धरलेला कोणताहि पदार्थ सांगील कलमाअन्वये जप्त केला जाण्यास पात्र असल्याचें दिसून येईल, परंतु त्याच्या संबंधांत अपराध करणारा इसम माहीत नसेल किंवा सांगडू शकत नसेल तेव्हां, कलेक्टरास किंवा याबाबत योग्य रीतीनें अधिकार दिलेल्या इतर अधिकार्यास, अशा पात्रतेसंबंधीं चौकशी करून ती ठरविण्याचा व त्याप्रमाणें तो पदार्थ जप्त करण्याविषयीं आदेश देण्याचा अधिकार आहे :

परंतु, कोणताहि पदार्थ धरल्याच्या तारखेपासून एक महिन्याची मुदत संशयानें किंवा त्या पदार्थावर कोणताहि हक्क सांगणाऱ्या कोणत्याहि इसमाचें म्हणणें ऐकून घेतल्यावांचून, तसेंच आपल्या हक्काच्या समर्थनार्थ तो जो कोणताहि साक्षीपुरावा हजर करील तो ऐकून घेतल्यावांचून, असा पदार्थ जप्त करण्याविषयीं कोणताहि आदेश देतां कामा नये :

तसेंच, जर अफूव्यतिरिक्त असा इतर कोणताहि पदार्थ त्वरित व स्वाभाविकरीत्या सडून जाण्यासारखा असेल किंवा जर त्याची विक्री केल्यानें त्याच्या सालकाचा फायदा होईल असें कलेक्टरचें किंवा इतर अधिकार्याचें मत असेल तर, त्यास कोणत्याहि वेळीं तो विकण्याविषयीं निदेश देण्याचा अधिकार आहे व ह्या पोट-कलमाचे उपबंध, शक्य असेल तेथवर, अशी विक्री करून आलेल्या निवळ रकमेस लागू असतील.

(३) जो कोणताहि इसम दोषी ठरविण्यांत आला नसेल व जो ह्या कलमाअन्वये जप्त केलेल्या सालमतेवर कोणताहि हक्क सांगेल त्यास जप्तीच्या आदेशावर सेशन न्यायालयाकडे अपील करण्याचा अधिकार आहे.

विभाग ५.

संकीर्ण.

अधिकार सोंपविणे.

२८. ह्या अधिनियमाअन्वये कमिशनरास किंवा कलेक्टरास दिलेले अधिकार, राज्य सरकारच्या साहाय्य किंवा विशेष आदेशांस अधीन राहून, आपल्या हाताखालील कोणत्याहि अधिकार्याकडे सर्वस्वीं किंवा अंशतः सोंपवून देण्याचा यथास्थिति कमिशनरास किंवा कलेक्टरास अधिकार आहे.

नियम करण्याचा अधिकार.

२९. (१) ह्या अधिनियमाचे उपबंध अंमलांत आणण्यासाठीं नियम करण्याचा राज्य सरकारास अधिकार आहे.

(२) विशेषकरून व दरील उपबंधाच्या सामान्यतेस बाध येऊं न देतां, असे नियम पुढील सर्व किंवा त्यांपैकी कोणत्याहि प्रयोजनांसाठीं करतां येतील:—

(अ) जप्त केलेल्या वस्तूंची विल्हेवाट लावण्याचे नियमन करणे;

(ब) ह्या अधिनियमाअन्वये केलेल्या वंडाच्या रकमांतून इनाम म्हणून द्यावयाच्या रकमा विहित करणे व त्या देण्यासंबंधी नियमन करणे;

(क) जिच्यासंबंधी ह्या अधिनियमांत कोणतीहि तरतूद केलेली नसेल किंवा अपूरी तरतूद केलेली असेल व ह्या अधिनियमाचे उपबंध अंमलांत आणण्यासाठीं जिच्यासंबंधी तरतूद करणे राज्य सरकारच्या मते आवश्यक असेल अशा इतर कोणत्याहि गोष्टीसंबंधी तरतूद करणे.

(३) ह्या कलमाअन्वये केलेले नियम, ते कायम करण्यापूर्वी राजपत्रांत आगाऊ प्रसिद्ध करण्यांत आले पाहिजेत.

(४) ह्या कलमाअन्वये केलेले नियम राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे, असे नियम केल्याच्या लघतनंतर त्याचे जे अधिवेशन भरेल त्या अधिवेशनाच्या वेळीं ठेवण्यांत आले पाहिजेत आणि ते दोन्ही सभागृहांस संमत असलेल्या ठरावाअन्वये फेरफार केले जाण्यास किंवा रद्द केले जाण्यास पात्र असतील, आणि असे नियम अधिसूचनेद्वारे राजपत्रांत प्रसिद्ध केल्यानंतर, त्या प्रमाणे त्यांत फेरफार करण्यांत आला आहे किंवा ते रद्द करण्यांत आले आहेत असे समजले पाहिजे:

परंतु, अशा रीतीने नियमांत फेरफार केल्यामुळे किंवा तो रद्द केल्यामुळे ह्या अधिनियमाच्या उद्देशांपैकी कोणताहि उद्देश विफल किंवा निरर्थक होण्याचा संभव आहे असे राज्य सरकारचे मत असेल तर, त्यास, राजपत्रांत प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचनेद्वारे, असा फेरफार किंवा रद्द करणे परिणामक्षम असणार नाही असे जाहीर करण्याचा अधिकार आहे आणि त्यानंतर असा नियम, जणू त्यांत फेरफार करण्यांत आला नव्हता किंवा तो रद्द करण्यांत आला नव्हता असे समजून, अंमलांत असण्याचे चालू राहिल.

३०. (१) ह्या अधिनियमाअन्वये किंवा तदनुसार केलेल्या नियमाअन्वये सद्भावनापूर्वक सद्भावना-केलेल्या किंवा जे करण्याचा इरादा आहे अशा कोणत्याहि कृत्याबद्दल कोणत्याहि इसमाविरुद्ध पूर्वक काम कोणताहि दावा, खटला किंवा इतर बंध कारवाई दाखल करतां कामा नये.

(२) ह्या अधिनियमाअन्वये केलेल्या किंवा करण्यांत आले आहे असे म्हणजे असलेल्या कोणत्याहि इसमास संरक्षण कृत्याच्या संबंधांत सरकारविरुद्ध कोणताहि दावा, आणि कोणत्याहि अधिकाऱ्याविरुद्ध कोणताहि व दावे व खटला किंवा दावा, असा दावा किंवा खटला ज्या कृत्याविषयी तक्रार असेल ते कृत्य घडल्याच्या खटले दाखल तारखेपासून तीन महिन्यांच्या आंत दाखल करण्यांत आलेला नसल्यास चालवितां कामा नये किंवा करण्याची मुदत चालवितां येणार नाही.

३१. ह्या अधिनियमाअन्वये अधिकार दिलेले सर्व अधिकारी हे, भारतीय बंड संहिता, कलम २१च्या अर्थानुसार लोकसेवक आहेत असे समजले पाहिजे.

काही अधिकारी लोकसेवक असणे.

अनुसूचि.

मुंबईचा अफू ओढण्याबाबत अधिनियम, १९३६ याखालील अपराध न
करण्याबद्दल मुचलका.

(कलम ११)

ज्याअर्थी, मी..... (नांव) राहणार..... (ठिकाण) या मला,.....
मुदतीपर्यंत मुंबईचा अफू ओढण्याबाबत अधिनियम, १९३६, कलम ७, कलम ८ व कलम ९ यांखालील
अपराध न करण्याबद्दल मुचलका करून देण्याविषयी फर्माविण्यांत आले आहे; त्याअर्थी, उक्त मुदतीत
असा कोणताहि अपराध न करण्याबद्दल यावरून मी आपणा स्वतःस बांधून घेत आहे व त्यांत
मजकडून कोणत्याहि प्रकारें कसूर, झाल्यास, राज्य सरकारला दंडादाखल..... रुपये देण्यास मी
यावरून स्वतःस बांधून घेत आहे.

आज तारीखमाहे.....सन १९ .

(सही)

[जेव्हां जामिनानिशीं मुचलका करून घ्यावयाचा असेल तेव्हां, पुढील मजकूर अधिक दाखल
करावा—]

वर नांव लिहिलेला..... हा, उक्त मुदतीत मुंबईचा अफू ओढण्याबाबत
अधिनियम, १९३६, कलम ७, कलम ८ व कलम ९ यांखालील अपराध करणार नाही याबद्दल
त्याच्यासाठीं आम्ही स्वतः जामीन आहो असें यावरून जाहीर करतो व त्यांत त्यानें कसूर केल्यास
दंडादाखल राज्य सरकारला रु. देण्यास आम्ही आपणां स्वतःस, संयुक्तपणें व प्रत्येकीं, बांधून
घेत आहोत.

आज तारीखमाहे.....सन १९ .

(सह्या)